

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Orusts flitigaste botanister presenterade årets tyngsta bok

Olle Molander och Tore Mattsson

Kajutan besöktes av ca 50 personer den 27 november när Tore Mattsson och Olle Molander, distriktsansvariga för Orust inom Föreningen Bohusläns flora, berättade om projektet.

1993 startade arbetet med att inventera Bohusläns flora med syfte att framställa en landskapsflora. Det fanns då den närmaste föregångaren Göteborgs och Bohusläns fanerogamer och ormbunkar som var utgiven på 50-talet. Arbetet var inspirerat av att andra landskapsfloror hade getts ut t.ex. över Dalsland och ytterligare projekt hade påbörjats som t.ex. i Västergötland. Hade man anat vilket arbete som låg framför hade man kanske tvekat mer än man gjorde. Flera hundra personer har varit engagerade från Hisingen i söder till Svinesund i norr - allt från att ha bidragit med enskilda uppgifter till att ta ansvar för en eller flera av de 5x5 km rutor som landskapet delats upp i.

Efter 18 års arbete trycktes så äntligen floran 2011 och har redan sålts i flera tusen exemplar. Redan för 5 år sedan kom en utflyktbok ut som beskriver 99 platser i Bohuslän med kartor och vilka växter man kan hitta på dessa platser. Den såldes slut då men har nytryckts och går nu också att köpa igen.

Det har under inventeringen registrerats ca 1400 arter på Orust, bland dessa många rariteter t.ex. ett björnbär som finns närmast i centralmassivet i Frankrike. Månsemyrs soptipp är en guldgruva för den nyfikne botanisten - där dyker upp nya intressanta och exotiska växter i princip årligen.

Det kom frågor från publiken om man skulle fortsätta att registrera nya fynd och hur man skulle göra om man upptäckte något förmodat nytt. Svaret från Olle och Tore var att de kunde ta emot uppgifter som i vart fall t.v. skulle registreras. Så småningom är det möjligt att det kommer att tryckas upp ett supplement till floran. Ett alternativ är att använda artportalen som är en rikstäckande hemsida där man fortlöpande kan registrera förekomst av både växter och djur.

För den som vill bli floraväktare för fridlysta eller rödlistade arter finns det en möjlighet att anmäla sitt intresse och då använder man också Artportalen för att varje år registrera förekomsten på den eller de lokaler man tagit på sig att bevaka.

Rapporterat av Jonny Andersson

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Perspektiv på mänsklig utveckling

Mått på människans utveckling Foto J. Andersson

Det var lapp på luckan när Kajutan i Henån hade berättarkväll 17 oktober med journalisten och författaren Lasse Berg

Samma dag hade Lasse Berg fått reda på att han blivit nominerad till Augustpriset, så det var en extra glad författare som fängslade åhörarna i halvannan timme. Människoarten Homo Sapiens, har en lång utvecklingshistoria, ändå relativt kort jämfört med många djurarter. Tidsspannet från de första föregångsarterna, över bl.a. Homo erectus, numera utdöd liksom alla övriga hominidarter, illustrerades med ett flera meter långt måttband. På den sista halvcentimetern ligger de sista 500 åren i vår historia. Homo sapiens är den enda art som kunnat uttala konsonanter, vilket har gett oss förmåga till en alldeles unik språkutveckling. Att vi alla härstammar från samlarfolk på den afrikanska kontinenten, som för sin överlevnad behövde arbeta i snitt 2,4 timmar per dag, kan vara något att reflektera över. Vi är alltså egentligen skapta för att ta igen oss resten av tiden - ett argument som kan vara bra att ta till emellanåt.

Rapporterat av Jonny Andersson

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Randlövskog med rik variation runt Varekil

Vattenpilört Foto A-C Borg

Utav de lövträd som man kan förvänta sig i vårt område såg vi de flesta när vi promenerade en runda den 14 augusti med utgångspunkt från pendelparkeringen i Varekil. Randlövskogarna är en av de naturtyper som Orust har en hel del av och under denna turen kunde man se följande lövträd - Vårtbjörk, Klibbal, Ask, Lönn, Hassel, Sälk, Bok, Ek, Rönn, Hägg, Fågelbär, Asp, Hästkastanj, Lind, Apel och Alm. Kompletterar man med buskar som Olvon, Slån, Brakved, Häggmispel, Druvfläder och Hagtorn är man uppe i dryga 20 arter vilket inte är dåligt på ett område inte större än man kunde överblicka det från startpunkten. Då tillkommer ändå några ytterligare sorter av videbuskar som inte bestämdes närmare. Vad som kanske också finns där men som inte observerades är t. ex. glasbjörk och oxel.

Utöver dessa vedartade växter kunde vi räkna in ett dussin ormbunksarter samt samtliga tre av de normalt vildväxande balsaminarter som vi har i vår flora (springkorn, blekbalsamin, jättebalsamin) samsandes inom en yta av några m². Så inte behöver man gå långt och länge för en naturupplevelse - ett stenkast från bussparkeringen räcker!

Rapporterat av Jonny Andersson

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Fjärilar i tillfällig fångenskap

Hagtronsfjäril Foto J. Andersson

En fjärilsskådare kan visserligen fånga fjärilarna en stund men sedan får de komma ut igen när man har tittat närmare på dem.

Randi Heiel-Ekeberg var guide för vår grupp om 15 personer, som mötte upp i Boxvik söndagen den 3 juli. Vädret var inte det bästa, molnen täppte mestadels till för solen. Detta till trots tog det inte lång stund innan det första exemplaret av luktgräsfjäril observerades - den vane fjärilsskådaren känner igen den på flykten men vi ovana fick förlita oss på Randis beskrivning.

När man fångar en fjäril och vill kolla den på nära håll, är två muggar av klar plast väldigt användbara. Från fjärilshåven för man dem försiktigt över i det tillfälliga terrariet såsom bilden ovan visar. Hagtronsfjärilen, som här fångats in, är en av de större arterna och hittades för första gången på Orust för bara några år sedan

Här är listan över några som vi identifierade (inte bara fjärilar) : Luktgräsfjäril, Slättergräsfjäril, Hedblåvinge, Silverblåvinge, Rapsfjäril, Ängssmygare, Mindre tätelsmygare, Hagtronsfjäril, Sexfläckig bastardsvärmare, Ängshumla, Mörk jordhumla, Stensnylthumla.

Rapporterat av Jonny Andersson

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Blomstervandringen började i potatislandet när Vilda blommornas dag gick av stapeln för tionde året i följd.

Inte bara Early Puritan Foto J Andersson

Som vanligt var det Olle Molander och Tore Mattsson, som, med sina gedigna kunskaper om floran på Orust, ledde vandringen.

Platsen i år var i Söbben och promenaden började bland intressanta ogräs i potatislandet intill bilparkeringen. Sedan fortsatte den längs grusvägar ned mot havsstranden.

Under vandringen var det många frågor som ställdes om olika växter, både vanliga och mindre vanliga, däribland en del rödlistade arter. En fråga ställdes också om ortnamnet Söbben. Det var ingen på plats, som kände till detta men efter att ha konsulterat "Ortnamnen i Gbg och Bohus län, Orust Ö härad, Hjalmar Lindroth m.fl, 1940" kan följande starkt förkortade förklaring ges: Förleden är väderstrecket söder och senare leden kan vara antingen bod eller byr/bör som är ett gammalt ord för gård. År 1528 skrevs ortnamnet Sörböen.

Vilda blommornas dag är ett arrangemang över hela Norden och i vårt land i regi av Sveriges Botaniska förening men på Orust liksom på flera andra platser i samarbete med Naturskyddsföreningen. Under vandringen nämndes också om den annalkande utgivningen av Bohusläns flora, som nu efter ca 15 års inventeringsarbete kommer att ges ut i september. Den som vill skaffa ett eller flera ex till det oförskämt låga priset av 150 kr inkl. frakt kan passa på att beställa före augustis utgång. Mer info om detta kommer snart att finnas på www.bohusfloran.se .

Rapporterat av Jonny Andersson

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Morgonfika i kustbandet

Fikapaus Foto A-C Borg

Svaret på frågan vad som får 25 personer att frivilligt träffas i ottan för en promenad i naturen kan vara olika - kaffepausen skall absolut inte underskattas.

Det var kanske rekordantal när den traditionsenliga gökottan gick av stapeln den 22 maj med start klockan 06 vid Hällevikstrands kyrka. Som vanligt under guidning av Kent Johansson och med gott stöd av bl.a. Stefan Avenfors. På frågan från någon av deltagarna vilka som var experterna blev svaret att de var de som hade keps, vilket fick några att skyndsamt ta av sig sina huvudbonader.

Undertecknad måste uttrycka sin beundran för de som så säkert särskiljer olika fågelarter på deras sång. Det hjälper inte enbart att vara musikalisk - ingen match att identifiera vara sig Smoke on the water eller Needles and pins på första takten - men fågelsången kräver mer övning verkar det som. Bara att hänga på nästa gökotta igen således. Bland de fågelarter som hördes (och ibland sågs) noterades följande sångare:

Rör-, Törn-, Trädgårds-, Löv-, Gran-, Härm- och Ärtsångare samt Svarthätta.

Nämnas skall även att givetvis hördes också gökar gala i olika väderstreck.

Rapporterat av Jonny Andersson

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Fågelskådning i sommarvärme

Stefan Avenfors Foto A-C Borg

Vi såg Sveriges största och minsta andfågel och annat, både vanligt och mindre vanligt, från det nya fågeltornet vid Runns vatten.

Stefan Avenfors ledde oss, tiotalet fågelintresserade, som kunde slita oss från trädgårdsbestyr och annat utejobb som pockar på när rena sommarvärmen kom över oss i påskhelgen. Från fågeltornet såg vi de flesta arterna, simmande på Runns vattens nyöppnade vattenspegel, men även en del annat som rörde sig i omgivningarna. Bland annat fick vi både höra och se mindre hackspett, som inte är alldeles vanlig, och troligen häckar i aldungarna runt sjön. När vi var klara och också hade traskat runt sjön ett varv kunde vi räkna ihop till 31 arter, då oräknat smörgåsen, som vi också bekantade oss med under en paus i skådandet. Här kommer den kompletta listan.

Knölsvan, Grågås, Kanadagås, Gräsand, Knipa, Kricka, Grönbena, Tofsvipa, Drillsnäppa, Enkelbeckasin, Gröngöling, Mindre hackspett, Nötväcka, Ringduva, Ladusvala, Stare, Sädesärla, Korp, Kråka, Kaja, Skata, Blåmes, Talgoxe, Rödhake, Svarthätta, Lövsångare, Gärdsmyg, Grönfink, Bofink, Sävspurv, Gulspurv

Rapporterat av Jonny Andersson

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Hur mår havet?

Blommor till föreläsarna Foto J.Andersson

Frågan fick sitt svar när Gösta Bring och Niclas Åberg berättade om fiskbestånden i det stora och lilla perspektivet

Naturskyddsföreningen, i samarrangemang med Svanesunds socialdemokratiska förening, inbjöd till föredrag av Gösta Bring från Sportfiskarna och projektledaren för Åtta fjordar, Niclas Åberg.

Gösta Bring inledde med en faktsäckad orientering om hur fisket i världen har påverkat fiskbestånden, många gånger på gränsen till utrotning. Under rubriken "Visste du att" fick man bl.a. höra att

- Världens fiskfångst per år är ca 100 miljoner ton
- Odling av fisk uppgår till ca 40 miljoner ton
- 70% av fångsten görs på arter vars bestånd i större eller mindre utsträckning är ansträngda
- Bestånden är idag ca 10% av vad de var år 1950
- Vi äter i snitt 17 kg fisk per person och år i världen
- Fisken utgör ca 15% av allt tillgängligt djurprotein.
- En tredjedel av världens fiskfångst går till foder och det behövs 3-4 kg fångad fisk för att få fram ett kg odlad lax
- 25% av den infångade fisken i världen kastas.

Bland åtgärder för att rädda fiskbestånden innan det gått för långt nämndes t.ex. Större områden med förbud mot bottenrålning, selektiva redskap, förbud mot utkast, beståndsstyrda kvoter, totalt torskfiskeförbud.

Niclas Åberg fortsatte med att berätta om verksamheten och resultaten hittills i projektet Åtta fjordar. Allt är inte nattsvalt - det finns några lokala torskbestånd bl.a. i Havstensfjorden runt norra Orust. Dessa är nu totalfredade och ytterligare restriktioner har lagts runtomkring. Fiskbestånd som faktiskt är livskraftiga är t.ex. sill och havsöring. Nyligen planterades 200.000 märkta ålyngel ut, vilka förhoppningsvis så småningom skall hitta till Sargassohavet och också tillbaka hit en gång igen. Det finns en stor potential i musselodlingar, som dels proteinkälla för djurfoder, och även som kvävefälla för det diffusa nedfall av luftburna kväveföreningar som ger ett betydande bidrag till övergödningen. Tyvärr är för närvarande exportmarknaden för svenska musslor ganska svag.

Efter föredragen och besvarandet av många frågor från publiken tackade Naturskyddsföreningens ordförande, Ulla Buhr, med att överlämna en blomma till Niclas och Gösta

OBS ev. länkar fungerar troligen inte eftersom detta är en kopiering från gamla hemsidan

Fjärilar förgyllde årsmötet

Randi Heiel Ekeborg Foto: A-C Borg

Det finns 122 dagfjärilsarter i Sverige. 52 stycken av dessa har hittills påträffats inom Orust kommun

Randi Heiel Ekeborg inledde årsmötet den 23 mars med vackra bilder på en del av de fjärilsarter som finns på Orust och även några som hon tyckte borde läggas till listan och som vi skulle kunna spana efter i sommar. Du kan göra en hel del i din trädgård för att få fjärilarna att trivas t.ex. genom att plantera olika buskar och även spara en eller annan ogräsplanta om du har ett hörn över. Randi berättade om hur det går till att vara fjärilsskådare. Nu är det ute med håv och eter - istället smyger du dig på med kameran i ena handen och fjärilsboken i den andra. Kanske är du intresserad av att komma med i Boxvik 3 juli då Randi visar hur det går till i praktiken. Läs mer i vårt [program](#)